

เปิดใจ... **ดร.วัลลภ สุวรรณดี**

นำทัพ 'ม.เอกชน' ฝ่าวิกฤต 'เผาจริง'??

สัมภาษณ์

พิเศษ

ปฏิเสธไม่ได้ว่าในปีการศึกษา 2561 ที่ผ่านมา ถือเป็นอีกปีที่ยากลำบากสำหรับสถานศึกษาเอกชน ไม่ว่าจะเป็น “โรงเรียนเอกชน” หรือ “มหาวิทยาลัยเอกชน” เพราะข่าวคราวที่ออกมาแต่ละครั้ง ชวนให้หายใจหายคอไม่คล่อง ไม่ว่าจะเป็นจำนวนเด็กที่ลดลง ทำให้เกิดการ “แย่งชิง” เด็กระหว่างสถานศึกษาของรัฐ และเอกชน ถึงขั้นโรงเรียน และมหาวิทยาลัยเอกชนบางแห่งต้องเลิกจ้างครู เลิกจ้างอาจารย์ บางแห่งต้องปิดหลักสูตร และบางแห่งถึงขั้นต้องควมรวมกิจการ หรือมีแนวโน้มต้องปิดกิจการกันเลยทีเดียว!!

ว่ากันว่าปีการศึกษา 2561 ที่เรียกว่าหนักหนาสาหัส

สำหรับสถานศึกษาเอกชนแล้ว ความจริงแค่ “เผาหลอก” ส่วน “เผาจริง” จะเริ่มในช่วงปีการศึกษา 2562-2563 ที่กำลังจะมาถึง...

ฉะนั้น สถานศึกษาเอกชน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเอกชน จะรับมือ และปรับตัวอย่างไรให้อยู่รอด “มติชน” จึงถือโอกาสนี้ จับเข่าคุยกับ **ดร.วัลลภ สุวรรณดี** อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในฐานะนายกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.) ผู้คร่ำหวอดอยู่ในวงการการศึกษาเอกชนมากกว่า 30 ปี เพื่อมาพูดคุยถึงปัญหา และทางออกของมหาวิทยาลัยเอกชน...

● อยู่ในวงการการศึกษาเอกชนมากกว่า 30 ปี อะไรที่เป็นปัญหาของมหาวิทยาลัยเอกชน?

“ผมอยู่ในวงการการศึกษาเอกชนมาตั้งแต่ปี 2530 มี

อยู่ 2-3 ประเด็นที่พูดกันมากคือ จำนวนตัวบ่อน หรือจำนวนผู้เรียนลดลง ก็เป็นความจริง ผมคิดว่าไม่ใช่เฉพาะประเทศไทย แต่ทั่วโลกด้วย เกิดจากสภาวะการเติบโตของครอบครัวในอดีต เลยทำให้ตัวบ่อนของผู้ที่เข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกลดลง แต่อย่างมตรงนั้นเป็นปัญหา ส่วนตัวผมไม่ได้มองเรื่องนี้เป็นปัญหา แต่มองว่าเป็นสภาพของประชากรที่เกิดขึ้นมากกว่า ซึ่งเป็นหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน มีหน้าที่ดูแลปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่มองเป็นปัญหา เพราะการบริหารงานใดๆ ผมคิดว่ามีทางออกทั้งนั้น

ประเด็นต่อมาที่พูดกันคือ ความเท่าเทียมกันของสถาบันการศึกษาทั้งรัฐ และเอกชน ที่ยังมีความแตกต่างกันอยู่ แม้ว่าโดย พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ แนวนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐเอง ที่กำหนดว่าเอกชนต้องมีบทบาทที่สำคัญ พึ่งได้รับการดูแลให้มีความเสมอภาคกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เข้ามาจัดการศึกษา แต่ถึงเวลาปฏิบัติจริงๆ แล้ว อาจจะไม่ได้ออกไปตามเจตนารมณ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ เนื่องจากการตีความที่ดี หรือแนวคิดอะไรบางอย่าง ที่ทำให้บางส่วนของภาครัฐ มองการจัดการศึกษาของเอกชนนั้นไปอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งบรรดาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หรือโรงเรียนเอกชน ต่างเรียกร้องว่าอยากจะขอให้เข้าใจว่าการจัดการศึกษาของเอกชน เป็นส่วนที่แบ่งเบาภาระของรัฐได้พอสมควร”

●การที่เอกชนเข้ามาช่วยจัดการศึกษา ถูกมองว่าเป็นเรื่องธุรกิจการศึกษา?

“เหตุเพราะการลงทุนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ลงทุนไป นับตั้งแต่โรงเรียนในระดับอนุบาลขึ้นมาถึงระดับปริญญาเอก ผมว่าทุกส่วนของสังคมคงจะต้องให้ความกรุณา มองว่าเป็นการลงทุนที่เอกชนลงทุน 100%

ให้กับสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอสังหาริมทรัพย์ อาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียน คณาจารย์ หรือการพัฒนาอาจารย์ก็ดี ที่สำคัญคือความตั้งใจจริง ที่เข้ามาจัดการศึกษาเพื่อช่วยให้ทรัพยากรของประเทศเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และสถานศึกษาเอกชนมีความคล่องตัว ซึ่งถือเป็นคุณสมบัติที่เอกชนพึงต้องมี ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม

การศึกษาเอกชนเราไม่เคยมองกันว่าเป็นธุรกิจ เพราะเราไม่มีคำว่ากำไร เราถือว่าเรามีรายได้เหนือรายจ่าย เหตุผลที่ไม่เรียกว่ากำไร เพราะผู้ประกอบการไม่สามารถนำรายได้เหนือรายจ่ายทั้งหมดไปเป็นประโยชน์ส่วนตนได้ กฎหมายบังคับไว้ ฉะนั้น ถือว่าเรามีส่วนรับภาระในการจัดการศึกษาของรัฐค่อนข้างหนักพอสมควร และเมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนด้านอื่นแล้ว เราได้ส่วนแบ่งไปเต็มที่ แต่ของสถานศึกษาเอกชนต้องคืนกลับไปให้กับมหาวิทยาลัย ให้กับสถาบันที่บริหารงานอยู่ ไม่อยากให้มองว่าการจัดการศึกษาเป็นธุรกิจ ถ้ามองเป็นธุรกิจ ก็ไม่ควรเข้ามาจัดการศึกษา ผู้เข้ามาต้องทุ่มเท มาร่วมพัฒนาคน คำว่าพัฒนาคนไม่ใช่ว่าพัฒนานักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ แต่หมายถึงคณาจารย์ต้องส่งเสริมให้เขามีคุณวุฒิที่สูงขึ้นอีกด้วย”

●เด็กลดลง ทำให้เกิดการแย่งกันระหว่างรัฐ และเอกชน หรือระหว่างเอกชนด้วยกันหรือไม่?

“ผมไม่อยากให้ใช้คำว่าแย่ง เราเป็นสถาบันการศึกษา เราไม่สามารถไปตบไม้ตบมือแล้วบอกว่าของเรามากกว่า คงไม่ใช่ แต่การจัดการศึกษาที่จะได้ความสนใจจากผู้ปกครองก็ดี ผู้เรียนก็ดี ที่ปัจจุบันค้นคว้าหาข้อมูลได้เอง ขึ้นอยู่กับว่ามหาวิทยาลัยสามารถเสนออะไรให้ผู้ปกครอง และนักศึกษา ถ้ามองตรงนั้นเป็นการแย่งหรือไม่ คงไม่ใช่ เป็นการทำความเข้าใจให้กับสังคมว่า

“...การศึกษาเอกชนเราไม่เคยมองกันว่าเป็นธุรกิจ เพราะเราไม่มีคำว่ากำไร เราถือว่าเรามีรายได้เหนือรายจ่าย เหตุผลที่ไม่เรียกว่ากำไร เพราะผู้ประกอบการไม่สามารถนำรายได้เหนือรายจ่ายทั้งหมดไปเป็นประโยชน์ส่วนตนได้ กฎหมายบังคับไว้...”

แต่ละสถาบันอุดมศึกษามีจุดเด่นอย่างไร เราไม่สามารถดำเนินการอื่นๆ ที่ไม่เหมาะสมต่อความเป็นสถาบันได้ ฉะนั้น การที่มหาวิทยาลัยเสนอต่อผู้เรียน ต่อผู้ปกครอง ต่อสังคม ว่าแต่ละสถาบันมีจุดเด่นอย่างไรบ้าง ได้แสดงวิสัยทัศน์ต่อการจัดการศึกษาอย่างไร ตรงนั้นต่างหากที่เราต้องเสนอให้สังคมได้รับทราบ แต่เขาจะมาสัครเรียนหรือไม่เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ซึ่งมีตัวแปรอื่นตามมาอีกพอสมควร

อยากเรียนว่าการที่เรียนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น มีค่าใช้จ่ายสูง แต่ปัจจุบันสังคมเห็นว่า ไม่ว่าจะเรียนรัฐหรือเอกชน ค่าใช้จ่ายไม่ต่างกันเท่าไร เพราะมีสถาบันอุดมศึกษารัฐเก็บค่าใช้จ่ายในบางหลักสูตรสูงมากกว่าเอกชนเสียด้วยซ้ำไป”

●จุดเด่นของมหาวิทยาลัยเอกชนอยู่ตรงไหน?

“ความคล่องตัว และสภามหาวิทยาลัย ที่ประกอบด้วยกรรมการผู้มาจากการแต่งตั้งของผู้รับใบอนุญาต และมาจากการแต่งตั้งเข้ามาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มีบทบาทที่สำคัญ เพราะเป็นองค์กรที่กำหนดนโยบาย เป็นองค์กรที่กำกับ

การบริหาร และเป็นองค์กรหนึ่งที่เป็นแรงกระตุ้นให้กับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ความคล่องตัวนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการนำเงินมาลงทุนโดยผู้ประกอบการ ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง ผมคิดว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถทำได้เร็วกว่า และอาจจะทำได้ถูกกว่า เพราะการบริหารงานของภาคเอกชน การกำกับของเจ้าของเงิน เจ้าของกิจการ นำไปสู่ความมีประสิทธิภาพได้สูงกว่า ความคล่องตัวในการตัดสินใจ ในการมีหลักสูตรใหม่ๆ ในการที่จะลงทุนซื้ออุปกรณ์ใหม่ๆ นั้น ผมว่าเราทำได้เร็วกว่า และหลายครั้งประหยัดกว่า สิ่งนี้เป็นผลดีที่เอกชนสามารถทำได้”

●มหาวิทยาลัยเอกชนเปิดหลักสูตรได้ทันสมัยกว่า?

“ตามแนวคิดใช่ แต่ต้องประกอบด้วยแนวคิดของผู้บริหาร แต่การเปิดหลักสูตรนั้น เรามีขั้นตอน ซึ่ง สกอ.

ให้อำนาจกับสภามหาวิทยาลัยในการพิจารณาหลักสูตร อาจจะมีความบางประเด็นที่เราเรียกร้องกันอยู่ คือ แม้ว่าสภามหาวิทยาลัยอนุมัติแล้ว แต่บางครั้งขั้นตอนที่ส่งไปยังภาคส่วนของรัฐ อาจมีประเด็นบางประเด็น ขึ้นมาได้บ้าง กำลังทำความเข้าใจกันอยู่ แต่การทำหลักสูตรที่ดี หรือการพิจารณาแนวคิดต่างๆ ผมว่าเราทำได้ค่อนข้างพอสมควร”

● สสอท.ประชุมเพื่อกำหนดทิศทางร่วมกัน บ่อยหรือไม่?

“ในการประชุมแต่ละครั้ง มหาวิทยาลัยเอกชน แต่ละแห่งที่เป็นสมาชิก จะมีผู้แทนที่กำหนดไว้อย่างน้อยที่สุด 3 คน คือ อธิการบดี หรือผู้ที่มหาวิทยาลัยมอบหมายให้เข้าร่วมประชุม การประชุมจะมีคณะกรรมการ อำนวยการ ซึ่งเป็นคณะย่อยมาดูแลเรื่องนโยบาย และมีคณะกรรมการบริหารสมาคม การประชุมของ สสอท.จะประชุมกันทุกเดือน โดยแบ่งการประชุมของคณะกรรมการบริหารสมาคม และคณะกรรมการ สภามหาวิทยาลัย เพื่อจะได้เข้าถึง และเรียนประชุมตาม มหาวิทยาลัยเอกชนต่างๆ เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดกัน ให้เห็นปัญหา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถือเป็นการทำงานที่ค่อนข้างจะได้ความร่วมมือในระดับที่น่าชื่นชม แต่ว่าอาจจะยังมีบางมหาวิทยาลัยขาดประชุม หรือการมีส่วนร่วมนั้นอาจจะยังไม่มากพอ ถือเป็นเรื่องธรรมดา เราก็ใช้กลไกของการประชาสัมพันธ์ให้เห็นว่า ขณะนี้ สสอท.มีนโยบายอย่างไร กำลังจะตัดสินใจเดินในทางไหน เพื่อให้รับทราบร่วมกัน”

● ปัญหาต่างๆ ที่ต้องเผชิญในขณะนี้ จะปรับตัวอย่างไรให้อยู่รอดต่อไป?

“ถ้าจำนวนตัวป้อนลดลง ผมเรียนว่าทุกสถาบันการศึกษาทั้งรัฐ และเอกชนไม่ต่างกัน จำนวนผู้เรียนนั้นลดลง ต้องมีการปรับแนวทางการบริหาร อันดับแรกคือ การดูแลเรื่องของรายรับรายจ่าย เท่าที่ผ่านมา ยังไม่เห็นสถาบันที่ถึงขั้นจะเลิกจ้าง หรือให้บุคลากรต้องลาออก อาจจะมี แต่เท่าที่รับรู้รายงานยังไม่มีถึงขั้นนั้น ซึ่งมหาวิทยาลัยเอกชนสามารถบริหารได้โดยเพิ่มประสิทธิภาพของกำลังคนที่มีอยู่ เช่น ชั่วโงงสอน อาจารย์ลดลง แต่ไม่ได้แปลว่าอาจารย์ต้องลาออกให้อาจารย์ที่มีชั่วโมงว่างทำงานวิจัยเพิ่มขึ้น หรือทำกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยมาก หรือในกรณีที่มีชั่วโมงสอนเหลือ อาจส่งไปอบรมเพิ่มเติม ส่งไปทำงานอยู่ในสถานประกอบการเพื่อพัฒนาตนเองเพิ่มเติม และเอาความรู้ที่กลับเข้ามาใช้ในวิชาที่รับผิดชอบอยู่ นอกนั้นแล้ว เป็นเรื่องของการบริหารต้นทุน เพราะหลายอย่างเราสามารถดูแลได้ เช่น การดูแลค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นต้น เพราะขณะนี้ทุกสถานศึกษาทราบที่ว่า เรา

ยังต้องลงทุนต่อ เพราะนักศึกษามีความจำเป็น และต้องการที่จะสัมผัสกับเทคโนโลยี และสื่อการสอนใหม่ๆ การลงทุนเรื่องเครื่องมือเครื่องมือนั้นยังคงต้องมีอยู่”

● มีข่าวว่ามหาวิทยาลัยเอกชนปิดตัวแล้ว หลายแห่ง?

“ผมทราบข่าวอยู่บ้าง ส่วนใหญ่เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนในต่างจังหวัด และมหาวิทยาลัยเอกชนเหล่านั้น ไม่ใช่เพิ่งปิดตัวตอนนี้ อาจเกิดจากกระบวนการจัดการศึกษาที่อยู่ในแต่ละพื้นที่ ในแต่ละภูมิภาค อาจมีตัวเลขเปรียบเทียบบางประการ ในแง่ที่ว่าการแข่งขันในระดับภูมิภาค ตลอดจนการระดมบุคลากรที่มีคุณภาพ มาช่วยในการจัดการศึกษาอาจจะลำบาก ประกอบกับผู้ประกอบการอาจจะรู้สึกว่ามันไปทำกิจการอื่นอาจจะสะดวกกว่า ซึ่งได้ส่งสัญญาณมานานแล้ว ไม่ใช่เพิ่งจะส่งสัญญาณตอนนี้ แต่ว่าในกรุงเทพฯ หรือในเมืองใหญ่ๆ ยังไม่เห็น”

● ปัญหาที่เอกชนเผชิญในปัจจุบัน รัฐจะช่วยเหลืออย่างไร?

“ก่อนที่จะเรียนถึงรัฐบาล ขอเรียนถึงสังคมก่อน ตอนนี้สังคมควรจะให้ความสนใจร่วมกันในประเด็นของปัญหาที่เกิดขึ้น ผมไม่ขอให้มองว่าสิ่งนี้คือปัญหา เรามาร่วมกันให้กำลังใจ ร่วมกันมองว่าการที่สถานศึกษาเอกชนได้ลงทุนไป สังคมจะช่วยเหลือได้อย่างไร ผมไม่ขอให้สื่อหยิบกระแสนี้ และบอกว่าเด็กกลด ทำให้มหาวิทยาลัยเอกชนต้องปิดตัว ผมว่าการ

มองเช่นนั้น ทำให้ปัญหาไม่ได้นำไปสู่การแก้ไข อาจจะ
ต้องช่วยกันมอง ให้ข้อเสนอแนะ ไม่ต้องถึงขั้นให้กำลังใจ
ใจ แต่อยากสร้างความเข้าใจว่าทรัพย์สินการลงทุนของ
เอกชนที่ลงทุนไปนั้น เป็นการลงทุนของสังคมด้วย ดัง
นั้น เราจะดูแลช่วยกันได้อย่างไรบ้าง

หลายสถาบันทั่วโลกตอนนี้มีการปรับเปลี่ยน มีการ
จัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของศิษย์เก่า
ที่จบไป มีการตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ
เพราะว่าหลักสูตรที่เรียนไปอาจจะไม่ทันต่อการ
เปลี่ยนแปลงของสถานประกอบการ เช่น โรงงาน
อุตสาหกรรม สถานประกอบการธุรกิจต่างๆ จำเป็นที่ผู้
ประกอบการต้องมาเติมเต็มในสิ่งที่ขาด สิ่งเหล่านี้เป็น
สิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนช่วยได้หมด

แนวคิดที่ว่าปิดก็ปิดไป เพราะเป็นมหาวิทยาลัย
เอกชน คงไม่ใช่ ผมเรียนว่าเอกชนคือสังคมของเรา
ด้วย เมื่อส่วนใดส่วนหนึ่งกระทบ สังคมกระทบด้วย ควร
หาทางช่วยกัน โดยช่วยกันด้านความคิดเห็น ทำอย่างไร
ทุกส่วนอยู่ด้วยกันได้

ส่วนภาครัฐ อย่างที่ผมเรียนไป ต้องมองว่าสถาน
ศึกษาเอกชน ไม่ว่าจะเป็สถาบันอุดมศึกษา หรือ
โรงเรียนเอกชน ที่มาร่วมจัดการศึกษาเอกชน เป็นการ
ลงทุนของสังคม ไม่ใช่ของเอกชนฝ่ายเดียว ฉะนั้น รัฐ
จะต้องพิจารณาประเด็นนี้ด้วย และคำว่ารัฐในที่นี้ ทั้ง
ผู้กำหนดนโยบาย คือรัฐบาล และผู้ทำนโยบายไป
ปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็ระดับไหนของกระทรวง ของหน่วย
งาน ถ้าทุกท่านมีส่วนร่วม และช่วยเหลือกัน ผมว่า
สังคมเราจะอยู่รอด”

●มีใครมองว่าสถานศึกษาเอกชนเป็นส่วน เกิน?

“ส่วนผู้ที่บอกว่าสถานศึกษาเอกชนเป็นส่วนเกิน
ไม่ใช่ส่วนเกิน แต่เป็นส่วนที่ผสมผสานอยู่ในสังคม
ปัจจุบัน ถ้าสังคมช่วยกันมองว่าการจัดการศึกษาเอกชน
ไม่เป็ส่วนเกิน เป็นส่วนผสมที่มีความสำคัญต่อสังคม
ประเทศชาติ การศึกษาจะเดินหน้าต่อไปได้”

สุวพันธ์ ศิริวรรณ